

Voorwoord door prof. dr. J.D. Imelman in: J.H. Pestalozzi, *Neuhof-geschriften*.

Pestalozzi, de onruststoker. Welke pedagoog en onderwijskundige denkt vandaag aan de dag nog aan opstandigheid, strijd tegen onrecht en politieke vooruitstrevendheid als hij de naam van de grote Zwitserse pedagoog tegenkomt? Een mensenleeftijd geleden was ‘Pestalozzi’ nog een begrip in de Nederlandse pedagogische wereld. De bekendste opvoeder en onderwijzer rond de vorige eeuwwisseling, Jan Ligthart, werd wel met hem vergeleken – al had men dan niet direct de ‘politieke’ Pestalozzi voor ogen maar eerder de kindervriend.

Bij onze Duitse collega’s – docenten zowel als universitaire onderzoekers – ligt dat anders. Eén hunner, Tenorth – zo kan men direct al in het eerste hoofdstuk van dit boekje lezen – zegt zonder veel omhaal van woorden dat Pestalozzi eenvoudigweg te beschouwen is als symbool voor de pedagogiek in de meest uitgebreide zin. Het gaat bij zijn werk niet slechts om de kunde van het onderwijzen. De in Zwitserland zélf nooit vergeten pedagoog – anders dan in Nederland acht men daar kennelijk zijn eigen profeten – dacht over veel meer na dan over onderwijs in een enge (technische) zin van het woord en deed veel meer aan de praktijk dan welke doorsneepedagoog dan ook. Hij ontwikkelde gedachten over de relatie tussen mens en samenleving en over de rol van de opvoeding daarbij. Dat betekent dat hij evenzeer een politiek denkende pedagoog, als een pedagogisch denkende ‘politicoloog’ was. Wie moeite doet om door de tijdgebonden vorm van zijn teksten en de hem typerende langdradigheid heen te kijken, treft een rijkdom aan van nog steeds voor de actualiteit waardevolle ideeën.

Het is Daan Thoomes gelukt om, met een beknopte biografische notitie en de vertaling van vroege *Armenschriften*, tegenwoordige Nederlandse studenten en pedagogische collega’s (opnieuw) toegang te verschaffen tot een opvoedkundig denker en doener, die in ons land van lieverlee vergeten schijnt – maar dat dan zeer ten onrechte.

Het voorliggende boek verdient het om in opleidingen gebruikt en in de ruimere kring van de pedagogische en onderwijskundige professie gelezen en besproken te worden.

Heeg, 22 augustus 1995

Jan Dirk Imelman

J.H. Pestalozzi, *Neuhof-geschriften*. Ingeleid, vertaald en van commentaar voorzien door Daan Thoomes. Met een woord vooraf door prof. Jan Dirk Imelman en een Geleitwort door dr. Arthur Brühlmeier. Kampen, Kok, 1996.